

Nehéz hónapok elé néz a cseh soros elnökség

A nyári szünet után újra felpörögnek az események az uniós intézményekben, így a cseh soros elnökség háza táján is. A cseh kormány elkötelezett az elnökségi programja végrehajtásában, ugyanakkor Prága az elnökség átvétele óta kihívások sorával néz szembe: a háború árnyékában egyre drasztikusabb méreteket ölt az energia- és gazdasági válság, amely magával vonja a választók egyre növekvő elégedetlenségét, és ekképpen Petr Fiala miniszterelnök és kormánya népszerűségvesztését is.

Bár Prága már július elején átvette a soros elnökséget Franciaországtól,¹ a nyári szünet miatt eddig nem tudott teljes fordulatszámot üzemeltetni a soros elnökségi program. Az őszi főszezon néhány napja vette kezdetét a különböző miniszteri szintű találkozókkal – a védelmi,² a külügyi,³ majd a kohéziós⁴ miniszterek is informális találkozón vettek részt Csehországban.

Szeptember 5-én az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága (LIBE) és Alkotmányügyi Bizottsága (AFCO) is meghallgatta a cseh elnökség képviselőit.⁵ Míg a LIBE-ben Vít Rakušan belügyi, Pavel Blažek igazságügyi és Mikuláš Bek európai ügyekért felelős miniszterek tartottak előadást, az AFCO Mikuláš Bek EU-ügyi minisztert hallgatta meg. Utóbbi meghallgatáson a cseh miniszter részletesen ismertette a cseh soros elnökség öt fő prioritását,⁶ amelyek az ukrainai menekülthullám kezelése és Ukrajna újjáépítése; az Európai Unió energetikai biztonsága; az EU védelmi képességeinek megerősítése; az európai gazdaság megerősítésének stratégiája; valamint a demokratikus intézmények megerősítése.

Vít Rakušan belügyminiszter LIBE előtt elmondott előadása elején kifejtette, hogy Oroszország nem csupán Ukrajnát akarja elfoglalni, de az EU-t is gyengíteni akarja, ami soha nem látott belbiztonsági fenyegetés elé állítja az uniót. Ebben a destabilizációban a migráció kulcskérdés, hiszen a háború és annak

¹ TÁRNOK 2022a.

² Az Európai Unió Tanácsának Cseh Elnöksége 2022a.

³ Az Európai Unió Tanácsának Cseh Elnöksége 2022b.

⁴ Az Európai Unió Tanácsának Cseh Elnöksége 2022c.

⁵ Európai Parlament 2022a; Európai Parlament 2022b.

⁶ Az Európai Unió Tanácsának Cseh Elnöksége 2022d.

következményei, így az élelmezési válság is rendkívüli módon fokozza az Európa nehezedő migrációs nyomást. Rakušan a prioritások ismertetése során külön kitért a külső határok védelme megerősítésének fontosságára, valamint a migrációs politika megreformálására.

Mikuláš Bek európai ügyekért felelős miniszter LIBE-s meghallgatásán a jogállamisági prioritásokról beszélt. A miniszter kifejtette, hogy az Ukrajna elleni orosz agresszió még jobban rávilágított a jogállamisági követelmények teljesülésének fontosságára. Aláhúzta, hogy a jogállamiság valamennyi Általános Ügyek Tanácsa ülésen fontos szerepet tölt majd be, ennek során a Bizottság jogállamisági jelentéseire támaszkodnak, és strukturáltan haladnak majd az egyes tagállamok jogállamisági szempontjainak vizsgálatában. Bek miniszter külön kitért Magyarországra és Lengyelországra. Elmondta, hogy a soros elnökség elkötelezett e két tagállam vonatkozásában a megkezdett munka folytatásában, ugyanakkor ezen országokkal fenn kívánják tartani a konstruktív párbeszédet. Az Általános Ügyek Tanácsának október 18-i ülésén ezt a témát is megvitatják. Magyarország kapcsán hozzátette, hogy lesznek további javaslatok is az Európai Parlament részéről, amelyekhez soros elnökként Csehország is csatlakozni kíván. A cseh miniszter elmondta: bíznak abban, hogy a magyar parlament részéről lesznek olyan fejlemények, amelyek hozzájárulhatnak a helyzet rendezéséhez, erről a magyar kormánnyal is rövidesen egyeztetni fognak.

Bár a cseh kormány elkötelezett az elnökségi programjának végrehajtásában, Prága különösen nehéz őszi hónapok elé néz. A cseh elnökség kiemelt prioritása az Ukrajna szuverenitásának és területi integritásának megvédésére irányuló uniós eszközök támogatása, beleértve a szankciók további szigorítását is. Az ukrán hadszíntéren ugyanakkor jelentős előrelépés nem volt megfigyelhető az elmúlt hónapokban, a szankciók, illetve azok hatékonysága körül pedig egyre több vita bontakozik ki. Magyarország Kormánya⁷ mellett egyre több szakértő is felveti,⁸ hogy a szankciók kevesebbet ártanak az agresszor Oroszországnak, mint Európának, míg az uniós fősodor továbbra is azon állásponton van, hogy ki kell tartani a szankciós politika mellett.⁹

A szankciós politika körüli viták nem függetleníthetők az energiaválságtól, illetve részben a szankciós politika miatt egyre növekvő energiaáraktól.

⁷ A magyar kormány nem akar több szankciót Oroszországra, szerintük már többet árt a dolog, mint használ 2022.

⁸ EPISKOPOS 2022.

⁹ Zelenskiy Discusses Urgent Aid, Russia Sanctions with EU Chief 2022.

Az ennek nyomán egyre fokozódó polgári elégedetlenség Csehországban is egyre jelentősebb probléma, így amennyiben Prága az energiaárakat tovább növelő újabb szankciós intézkedések bevezetésén fog dolgozni soros elnökként, az a hazai népszerűségi mutatóira is negatív hatással lehet.

A januárban hivatalba lépő cseh kormány folyamatosan veszít a népszerűségéből.¹⁰ A *Morning Consult* elemzőcég augusztus végén végzett közvélemény-kutatása szerint a csehek 78 százaléka nem bízik a tavaly ősszel Andrej Babiš-t a parlamenti választáson legyőző Petr Fiala miniszterelnökben, tízből nyolc cseh polgár pedig úgy gondolja, hogy az ország rossz irányba halad.¹¹

A választópolgárok elégedetlenségére az ellenzék is igyekszik reagálni. A korábbi cseh miniszterelnök, Andrej Babiš vezette ANO mozgalom és a Közvetlen Demokrácia Pártja (SPD) bizalmatlansági indítványt nyújtott be a cseh alsóházban Fiala kormányával szemben. Szeptember 2-án, 22 órás vita után az indítvány elbukott;¹² 84 ellenzéki képviselő támogatása ellenében a teremben megjelent 100 kormánypárti képviselő elutasította azt. Bár ez volt az első kísérlet a nyolc hónapja hivatalban lévő cseh kormány megbuktatására, és az eredménnyel jelenleg a papírforma érvényesült, Petr Fiala nem hagyhatja figyelmen kívül az ellenzék próbálkozását. Amennyiben ötpárti kormánya tovább veszít népszerűségéből, a miniszterelnöknek nem csupán az uniós elnökségre nehezedő politikai teher, de saját hatalmának megtartása miatt is fájhat a feje.

A bizalmatlansági indítvány elbukását követő napon ráadásul több tízezer – a szervezők szerint százezer – ember tüntetett Prága utcáin a cseh kormány távozását követelve, és egyúttal kritizálva annak háborús és energiaügyi politikáját.¹³ A szombati prágai tüntetés volt a nyolc hónapja hivatalban lévő koalíciós kormány elleni eddigi legnagyobb lakossági megmozdulás, amelyet a parlamenti pártok közül egyedül a Közvetlen Demokrácia Pártja (SPD) támogatott (így a Babiš-féle ANO sem).¹⁴ A cseh miniszterelnök szerint szélsőséges, oroszbarát csoportok állnak a tüntetés mögött, azonban Fiala ezzel együtt sem lehet nyugodt az egyre növekvő polgári elégedetlenség miatt, amely várhatóan tovább fokozódik az energiaválság súlyosbodásával.

¹⁰ TÁRNOK 2022b.

¹¹ SHELburnE 2022; JINDROVÁ 2022.

¹² Nem sikerült Fiala kormányát megbuktatni 2022.

¹³ Ács 2022.

¹⁴ Kormányellenes tüntetés Prágában: a mai kormány semmi módon nem védi a csehek érdekeit 2022.

Csehország második az aktuális elnökségi trióban Franciaország után és Svédország előtt.¹⁵ Magyar szempontból ennek azért is van különös jelentősége, mert 2024. július 1-jén hazánk veszi át a Tanács soros elnöki feladatait a spanyol–belga–magyar elnökségi trió utolsó tagjaként. Csehország tehát az utolsó közép-európai tagállam a soros elnöki tisztség betöltésében a magyar elnökség előtt. A közelgő magyar elnökségnek az Európa Stratégia Kutatóintézet is kiemelt figyelmet szentel.¹⁶

2022. szeptember 6.

Felhasznált irodalom

- Ács Gábor (2022): Tízezrek tüntettek a cseh kormány lemondását követelve. *Euronews*, 2022. szeptember 3. Online: <https://hu.euronews.com/2022/09/03/tizezrek-tuntettek-a-cseh-kormany-lemondasat-kovetelve>
- A magyar kormány nem akar több szankciót Oroszországra, szerintük már többet árt a dolog, mint használ. *Portfolio*, 2022. június 24. Online: www.portfolio.hu/global/20220624/a-magyar-kormany-nem-akar-tobb-szankciot-oroszorszagra-szerintuk-mar-tobbet-art-a-dolog-mint-hasznal-552509#
- Az Európai Unió Tanácsa (2016): *A Tanács (EU) 2016/1316 határozata a Tanács elnökségének gyakorlásáról szóló európai tanácsi határozat végrehajtási rendelkezéseinek megállapításáról és a Tanács előkészítő szerveinek elnöki tisztéről szóló 2009/908/EU határozat módosításáról*. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D1316&from=EN>
- Az Európai Unió Tanácsának Cseh Elnöksége (2022a): *Informal Meeting of Defence Ministers*. Online: <https://czech-presidency.consilium.europa.eu/en/events/informal-meeting-of-defence-ministers-29-3008/>
- Az Európai Unió Tanácsának Cseh Elnöksége (2022b): *Informal Meeting of Foreign Affairs Ministers – Gymnich*. Online: <https://czech-presidency.consilium.europa.eu/en/events/informal-meeting-of-foreign-affairs-ministers-gymnich-3108/>
- Az Európai Unió Tanácsának Cseh Elnöksége (2022c): *Informal Meeting of Ministers Responsible for Cohesion Policy*. Online: <https://czech-presidency.consilium.europa.eu/en/events/informal-meeting-of-ministers-responsible-for-cohesion-policy-01-0209/>
- Az Európai Unió Tanácsának Cseh Elnöksége (2022d): *Priorities of the Czech Presidency of the Council of the European Union in 2022*. Online: https://czech-presidency.consilium.europa.eu/media/fk3pihaw/eng_priorities.pdf
- EPISKOPOS, Mark (2022): Have Western Sanctions Against Russia Failed? *The National Interest*, 2022. augusztus 19. Online: <https://nationalinterest.org/feature/have-western-sanctions-against-russia-failed-204354>

¹⁵ Az Európai Unió Tanácsa 2016.

¹⁶ NKE Európa Stratégia Kutatóintézet 2022.

Nehéz hónapok elé néz a cseh soros elnökség

- Európai Parlament (2022a): *Draft Agenda*. LIBE(2022)0905_1. Online: http://redmapl3.europarl.europa.eu/RedmapFront/media/reds_iCmOj/LIBE-OJ-2022-09-05-1/LIBE-OJ-2022-09-05-1_en.pdf
- Európai Parlament (2022b): *Draft Agenda*. AFCO(2022)0905_1. Online: http://redmapl3.europarl.europa.eu/RedmapFront/media/reds_iCmOj/AFCO-OJ-2022-09-05-1/AFCO-OJ-2022-09-05-1_en.pdf
- JINDROVÁ, Tereza (2022): Fialova popularita se propadá. V Evropě je mezi premiéry nejhorší. *Seznam Zprávy*, 2022. augusztus 26. Online: www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-popularita-premiera-fialy-klesla-na-22-procent-v-evrope-je-na-tom-nejhur-212447
- Kormányellenes tüntetés Prágában: a mai kormány semmi módon nem védi a csehek érdekeit. *Felvidék.ma*, 2022. szeptember 3. Online: <https://felvidek.ma/2022/09/kormanyellenes-tuntetes-pragaban-a-mai-kormany-semmi-modon-nem-vedi-a-csehek-erdekeit/>
- Nem sikerült Fiala kormányát megbuktatni. *Ma7.sk*, 2022. szeptember 2. Online: <https://ma7.sk/nagyvilag/nem-sikerult-fiala-kormanyat-megbuktatni>
- NKE Európa Stratégia Kutatóintézet (2022): *A 2024. évi magyar uniós elnökség – intézeti kutatás*. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/kutatasi-projektek/a-2024-evi-magyar-unios-elnokseg-intezeti-kutatas>
- SHELburnE, Peyton (2022): Global Leader Approval Ratings. *Morning Consult*, 2022. december 15. Online: <https://morningconsult.com/global-leader-approval/#section-2>
- TÁRNOK Balázs (2022a): Mit várhatunk a cseh uniós elnökségtől? *Ludovika.hu*, 2022. július 1. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2022/07/01/mit-varhatunk-a-cseh-unios-elnoksegtol/
- TÁRNOK Balázs (2022b): Veszélyt jelent-e a V4 egységére az új cseh kormány? *Ludovika.hu*, 2022. január 25. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2022/01/25/veszelyt-jelent-e-a-v4-egysegere-az-uj-cseh-kormany/
- Zelenskiy Discusses Urgent Aid, Russia Sanctions with EU Chief. *Reuters*, 2022. szeptember 4. Online: www.reuters.com/world/europe/zelenskiy-discusses-urgent-aid-russia-sanctions-with-eu-chief-2022-09-04/